

Sygn. akt II KK 111/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Roman Sądej (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Anna Janczak

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 kpk,
w dniu 24 maja 2013 r.,

w sprawie **P. D.**

o wydanie wyroku łącznego,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Okręgowego w W. na korzyść
skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 5 listopada 2012 r.,

zmieniającego wyrok łączny Sądu Rejonowego

z dnia 4 czerwca 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem łącznym z dnia 4 czerwca 2012r., w miejsce siedmiu kar jednostkowych prawomocnie wymierzonych czterema wskazanymi wyrokami wobec P. D. za pozostające w zbiegu realnym przestępstwa, orzekł karę łączną w wysokości 4 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności, powołując podstawę prawną określoną w art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. oraz w art. 87 k.k. Wśród siedmiu kar objętych karą łączną była też kara 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczone wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 29 czerwca 2007r., sygn. III K 2444/06, którą następnie prawomocnie zamieniono na karę 180 dni zastępczej kary pozbawienia wolności.

Nadto wyrokiem łącznym Sąd Rejonowy, na podstawie art. 572 k.p.k., umorzył postępowanie co do objęcia węzłem kary łącznej kar orzeczonych wobec skazanego sześcioma innymi prawomocnymi wyrokami.

Apelacje od wyroku łącznego wnieśli wyłącznie oskarżony oraz jego obrońca, kwestionując wysokość orzeczonej kary łącznej.

Po rozpoznaniu apelacji, wyrokiem z dnia 5 listopada 2012r., Sąd Okręgowy w W. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że z punktu drugiego wyeliminował jako podlegającą połączeniu karę 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczoną powyżej wskazanym wyrokiem i w tym zakresie, na podstawie art. 572 k.p.k., postępowanie umorzył. Nadto złagodził wymierzoną karę łączną do wysokości 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, korygując również zaliczenie na poczet kary łącznej okresu rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego. W pozostałym zakresie wyrok Sądu Rejonowego został utrzymany w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego, na korzyść P. D., wniósł Prokurator Okręgowy w W.

Podniósł w niej zarzut rażącej obrazę prawa karnego materialnego, tj. art. 85 k.k. i art. 87 k.k., mającej istotny wpływ na treść orzeczenia, a polegającej na wyeliminowaniu z punktu drugiego wyroku łącznego Sądu Rejonowego podlegającej połączeniu kary 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej wobec P. D. wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 29 czerwca 2007r., sygn. III K 2444/06, i umorzeniu postępowania w tym zakresie, w sytuacji zaistnienia ogólnej przesłanki z art. 85 k.k. dotyczącej obowiązku

wymierzenia kary łącznej za zbiegające się przestępstwa, jako że czyn, za który orzeczono karę ograniczenia wolności został popełniony w warunkach realnego zbiegu z pozostałymi czynami (art. 85 k.k.) i orzeczone za nie kary jednostkowe pozbawienia wolności podlegały połączeniu z karą ograniczenia wolności, zgodnie z zasadami wskazanymi w art. 87 k.k.

Prokurator Okręgowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja oskarżyciela publicznego była zasadna i to w stopniu oczywistym, uzasadniającym jej uwzględnienie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W pierwszym rzędzie trzeba stwierdzić, że granice postępowania kasacyjnego, zgodnie z art. 536 k.p.k., określone zostały treścią podniesionego zarzutu, a w sprawie nie wystąpiły wypadki uzasadniające ich przekroczenie.

Nie ulega wątpliwości, że kara 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczona w sprawie III K 2444/06, wymierzona została za czyn pozostający w zbiegu realnym z pozostałymi czynami, za które wymierzono kary pozbawienia wolności, a które zostały objęte węzłem kary łącznej orzeczonej w punkcie drugim wyroku łącznego Sądu pierwszej instancji. Pomimo spełnienia przesłanek określonych w art. 85 k.k. Sąd Okręgowy dokonał zmiany tego wyroku, wyeliminował karę 12 miesięcy ograniczenia wolności z orzeczonej kary łącznej i umorzył w tym zakresie postępowanie, powołując przepis art. 572 k.p.k. Nadto orzeczoną karę łączną obniżył z 4 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności do kary 4 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Uzasadniając tę zmianę Sąd *ad quem* stwierdził, że skazanie na karę ograniczenia wolności „jedynie formalnie” spełniało warunki do objęcia go karą łączną. Podkreślił, że przed wydaniem wyroku łącznego doszło do zmiany stanu prawnego dotyczącego tego skazania, polegającej na tym, że nie istniała już kara ograniczenia wolności, gdyż prawomocnie została ona zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności. Zastępcza kara nie mogła być objęta karą łączną, gdyż, w myśl art. 86 – 89 k.k., połączeniu podlegają jedynie kary zasadnicze, wobec czego nie zachodziły warunki

prawno-materialne do wymierzenia kary łącznej obejmującej zastępczą karę pozbawienia wolności. Na poparcie swojego stanowiska Sąd Okręgowy powołał dwa orzeczenia Sądu Najwyższego – wyroki wydane w sprawach V KK 459/07 oraz V KK 250/09 (wszystkie powoływane judykaty zostały opublikowane w Systemie Informacji Prawnej Lex, wobec czego zbędne jest ich szczegółowe opisywanie). Konsekwencją wyrażonego przez Sąd odwoławczy stanowiska była zmiana zaskarżonego wyroku łącznego Sądu pierwszej instancji i to w zakresie eliminacji z kary łącznej kary ograniczenia wolności, jak i złagodzenia o miesiąc orzeczonej kary łącznej.

To stanowisko trafnie zakwestionował autor kasacji. Podkreślił, że wynikającej z treści art. 85 k.k. obligatoryjności orzeczenia kary łącznej w przypadku realnego zbiegu przestępstw nie może zmienić fakt, iż w toku wykonywania kary ograniczenia wolności doszło do zmiany sposobu jej wykonania na zastępczą karę pozbawienia wolności. Skoro natomiast art. 87 k.k. przewiduje łączenie prawomocnych kar pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności, to niezależnie od etapu i sposobu wykonywania tych ostatnich, niezbędne jest zrealizowanie obowiązku płynącego z art. 85 k.k. Prokurator powołał się na orzeczenia Sądu Apelacyjnego [...] w sprawach II AKz 35/09 oraz II AKz 594/06, dotyczących analogicznych sytuacji procesowych do tej, jaka wystąpiła w sprawie niniejszej.

Argumentacja autora kasacji była w pełni przekonująca. Zmieniając zaskarżony wyrok Sąd Okręgowy nie dostrzegł, a wprost wynika to już z treści wyroku Sądu Rejonowego oraz jego uzasadnienia, że orzekając o karze łącznej obejmującej karę ograniczenia wolności, właśnie na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. oraz **art. 87 k.k.** Sąd *a quo* węzłem kary łącznej objął nie zastępczą karę pozbawienia wolności, ale karę 12 miesięcy ograniczenia wolności orzeczoną w sprawie III K 2444/06. Chybione było odwołanie się Sądu Okręgowego do wskazanych powyżej wyroków Sądu Najwyższego. Wszak w nich nastąpiło objęcie karami łącznymi właśnie zastępczych kar pozbawienia wolności i na tym polegały uchybienia prowadzące do uwzględnienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia wniesionych w tych sprawach. Aczkolwiek zasadnie Sąd Okręgowy uznał brak prawnych

możliwości objęcia karą łączną kar zasadniczych wraz z karami zastępczymi, to jednak w niniejszej sprawie sytuacja taka nie wystąpiła. Nie można wszak pomijać i tego, że w przypadku spełnienia przesłanek określonych w art. 85 k.k., obowiązkowi orzeczenia kary łącznej w wyroku łącznym nie stoi na przeszkodzie wykonanie poszczególnych, a nawet wszystkich kar jednostkowych – art. 92 k.k. i jego wykładnia przedstawiona w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2006r., sygn. I KZP 11/06.

Niezależnie od powyższego, słusznie zauważył prokurator w uzasadnieniu kasacji, że zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego dotknięte było również naruszeniem prawa procesowego. Sąd ten rozpoznawał bowiem apelacje wniesione wyłącznie na korzyść P. D. Związany był zatem kierunkiem zaskarżenia i zakazem *reformationis in peius* (art. 434 § 1 k.p.k.). Tymczasem nie ulega wątpliwości, że zaskarżone orzeczenie reformatoryjne w istocie pogorszyło sytuację skazanego, gdyż obniżenie kary łącznej o jeden miesiąc nie mogło zrównoważyć konieczności odbycia zastępczej kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie III K 2444/06 w miejsce – jak przyjął to Sąd Okręgowy – „nie istniejącej już kary ograniczenia wolności”. Przyjmując prawną petryfikację orzeczenia o zastępczej karze pozbawienia wolności Sąd odwoławczy pominął możliwości przewidziane w art. 24 § 1 k.k.w.

Biorąc pod uwagę przedstawioną powyżej argumentację, Sąd Najwyższy uwzględnił kasację Prokuratora Okręgowego w trybie art. 535 § 5 k.p.k., co implikowało uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W jego toku, rzecz jasna, Sąd *ad quem* zobowiązany będzie do ponownego rozpoznania apelacji wniesionych przez P. D. oraz jego obrońcę, z uwzględnieniem kierunku wniesionej kasacji oraz przedstawionych powyżej zapatrywań prawnych (art. 442 § 3 k.p.k.).

